

Conxa Comas Riu

LES PERSONES QUE ES VAN FUGAR

- Tenia un fill que no havia fet els tres anys i un fill d'un any en aquest moment. De la nit al dia el meu company, el Lluís, marxa de casa a Barcelona i clandestí, d'alguna manera, amagat. Jo em quedo amb les criatures però amb el sentiment molt clar que em podien venir a detenir en qualsevol moment. Jo estava amb les criatures, no em vaig moure de la casa que compartíem, però jo tenia el sentiment que em podien detenir. Ho esperava, vaja. Per altra part jo tinc diferents mals records d'aquells dies, no tant relacionats només amb això, sinó de tot el que ens va envoltar.

I llavors jo també recordo molt les visites a Barcelona, anant a veure amb els dos nens a son pare, que havíem de fer, clar, cites prèvies per arribar a un lloc determinat havent quedat, ell estant segur que no el seguien i jo també.

D'aquestes visites clandestines allà a la Via Roma de Barcelona també en tinc un record molt especial i molt poc feliç, molt angoixant i de molta ansietat.

Quan sabem que han començat a detenir militants del PSUC, en aquest moment sí que ja veiem que la cosa ja va apuntant.

Nosaltres tornàvem de la Bisbal d'un final de setmana amb els nostres fills...

- (Lluís Maruny [off]): *Nosaltres havíem marxat de cap de setmana que ja hio havia hagut detencions, cosa que no sabíem, però havien estat més lligades al Moviment Democràtic que al partit.*

- Jo penso que l'alarma seriosa va ser quan vam saber tots que el Cònsola havia estat detingut. Aquest va ser per a nosaltres un moment clau.

Jo el que tinc clar és que es va plantejar immediatament que el Lluís marxava de casa, això es va plantejar immediatament.

La primera nit era a Manresa, però ja no era a casa.

Ja veníem d'una història en què ja havíem passat altres incidències d'aquest estil, no era la primera. El que passa era que /o nou per a mi era que ja teníem una família constituïda.

No es posaven en contacte entre ells sinó que hi havia algú de la direcció de Barcelona que feia una cita prèvia en algun lloc i ells anaven a veure aquella persona.

Jo diria que va dormir fora de casa i després ja va marxar aquell mateix dia, que no recordo si era un diumenge o un dilluns o quin dia era.

Jo penso que això es vivia pensant en el dia a dia i no plantejant-te una possibilitat de futur d'això. Ni se'm va passar pel cap de planificar-nos què farem si això dura. És a dir, era el dia a dia, sabíem que en Franco estava fumut i era allò l'espera... de dir: "No pot acabar malament". És allò que el desig es converteix en realitat. No perquè tingués cap base lògica. Era allò de viure al dia i no plantejar-te que això podia durar molt més, o que els podien enganxar a tots, que en definitiva també em podien enganxar a mi.

Fèiem una cita prèvia. Mai quedàvem directament al pis on ell estava amagat, mai. Sempre hi havia una trobada per la qual accedíem per diferents llocs i, clar, vigilant una mica si hi havia algú que t'anava seguint o no hi havia ningú que et seguia. Si hagués estat un bon seguiment ens haguessin trobat molt fàcilment.

Però vols que et digui que no recordo a qui trucava el Lluís? Perquè el Lluís trucava a algun lloc i quedàvem d'aquesta manera.

- (Lluís Maruny [off]): *A alguna teva germana?*

- Potser sí. *Inclús* alguna meva germana que vivia a Barcelona en aquell moment.

- (Lluís Maruny [off]): *La Maria, potser.*

- Ell sempre tenia aquest to entusiasta. Jo sempre penso que en aquests temes polítics jo sempre he tocat molt més de peus a terra que no pas ell. Ell era molt més idealista i per tant, el final del franquisme era un fet per a ell. I en fi, ell ho tenia molt clar que tornarien a Manresa, i que tot... Tenia un optimisme vital en aquell moment increïble, que fins i tot me l'encomanava a vegades a mi. I tot i que jo no ho veia tan clar com ell, em deixava seduir per aquest discurs optimista. Jo no el veia gens deprimat a ell en aquells moments, estava més aviat eufòric. Jo penso que vaig passar més ansietat jo que ell, probablement.

Per mi *lo* dur era quan els meus fills –el gran- demanava on era el pare, això per a mi, és clar... "*És a Barcelona, ja tornarà*". A un nen de tres anys tampoc podies donar unes explicacions gaire acurades.

- (Lluís Maruny [off]): *Vam celebrar un aniversari a Barcelona.*

- No, no hi vam ser cap dels dos.

- (Lluís Maruny [off]): *Sí, sí.*

- Sí? Potser el vam celebrar i ell el va celebrar el dia que tocava aquí a Manresa a casa els seus cosins. Perquè jo tinc fotos del tercer aniversari del meu fill sense nosaltres i és una cosa que encara no la puc veure amb tranquil·litat.

- *Per tant, tu sabies on era el pis on estava amagat el Lluís a Barcelona. No era perillós això?*

- Al començament no ho sabia, ho vaig saber més tard quan la cosa es va anar tranquil·litzant. Els primers dies, quan estaven buscant a la gent i caient la gent, jo això no ho sabia. Ho vaig saber a posteriori. I va canviar, no va estar sempre al mateix lloc.

- *La policia no et va venir mai a molestar?*

- No, no, no. No van venir mai a buscar-me a casa dient-me: "Escolti on és aquest senyor?"